

XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI

Kenjayeva Maftuna Bobur qizi
Osiyo xalqaro universiteti agistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada bugungi kundagi jamiyatimiz negizi bo'lmish xizmat ko'rsatish sohasidagi tub o'zgarishlar haqida va undagi samaradorlikni oshirish yo'llari haqida so'z yuritilgan.

Kalit so'zlar: Marketing, reklama, raqobat, foyda, rentabellik, strategiya, boshqaruv. Mamlakatimizda kichik biznesni va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish va rag'batlantirishning moliyaviy mexanizmi hamda kafolatlar tizimi yaratilib va bu boradagi aniq, qonuniy chora – tadbirlar amalga oshirilmoqda. Iqtisodiyotni tubdan o'zgartirish, isloh qilish va unda boshqa sohalar kabi kichik korxonalar faoliyatlarini rivojlantirishda mamalakatimizda o'ziga xos va mos milliy taraqqiyot yo'limizni shakllantirish jarayonida tub iqtisodiy islohotlarni amalga oshirishning strategik maqsadlari aniq - ravshan belgilab olinganligi, barcha insonlar uchun munosib hayot sharoiti yaratib berish, ijtimoiy bozor iqtisodiyotini

yaratishga yo'naltirilgan iqtisodiy islohotlarga e'tibor qaratilayotganligi demakdir. Iqtisodiy islohotlarning jamiyatimizning siyosiy, ijtimoiy sohalaridagi tub islohotlar bilan chambarchas, uzviy bog'liqlikda amalga oshirilib kelayotganligi milliy manfaatlarni ta'minlaydigan, iqtisodiy o'sishga yo'l beradigan, aholi farovonligini muttasil oshib borishiga olib keladigan yangicha ishlab chiqarish tuzilmasini yaratish borasidagi ilk qadam bo'ldi.

Kichik va xususiy korxonalarining ijtimoiy-iqtisodiy o'sishini jadallashtirish muammolarini hal qilish iqtisodiyotni erkinlashtirish sharoitida iqtisodiy boshqaruvni tubdan qayta ko'rish asosida amalga oshiriladi. Shunga muvofiq ravishda xoja'lik faoliyati jarayonida yuzaga keladigan muammolarni bartaraf etish bo'yicha ilmiy asoslangan xulosa va tavsiyalarning ahamiyati ortadi. Iqtisodiyotdagi tarkibiy islohotlar natijasida tadbirkorlik mehnat unumdorligining o'sishi, mehnat mazmunidagi chuqur o'zgarishlar, qo'l mehnati tarqalgan sohalarning sezilarli kamayishi va inson omiliga yangicha yondashuv masalalari bilan bog'liq bo'lgan mehnatga haq to'lash tizimini tadqiq etish, ayniqsa, muhimdir. Modernizasiyalashtirish jarayonini ishlab chiqarishga joriy qilish natijasida ishchi xodimlarning ilmiy va kasbiy tayyorgarligi, ularning mehnat va ijtimoiy faolligiga bo'lgan talablar keskin ortadi. Bozor iqtisodiyoti sharoitida turli ukladligi korxonalarining raqobatga dosh berishi, korxonalarda personal mehnatni tashkil etish va haq to'lash tizimini takomillashtirish, mehnatni ilmiy asosda tashkil etishning muhim yo'nalishi sifatida mehnat unumdorligi va samaradorligini oshirishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Ushbu maqsadlarni kichik va xususiy korxonalarda personallar mehnatini tashkil etish, uning samaradorligini oshirish kompleks tadqiq qilishning alohida dolzarbligini ifodalaydi. Mazkur tadqiqot ishi mavzusini tanlashga turtki bo'ldi. Muammoning o'rganilganlik darajasi. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikda bandlikni ta'minlash, mehnatini tashkil

etish va mehnat samaradorligi, mehnat resurslaridan foydalanish, mehnatni normallashtirish, mehnatga haq to'lash tizimlari muammolarini o'rganishgan.

Ma'lumki, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish – mamlakatimizda iqtisodiy o'sishni ta'minlash, yangi ish o'rinlarini tashkil qilish, bandlik muammosini hal etish, aholining daromadlari va farovonligini oshirishda muhim omil sifatida qaralmoqda. Chunki, bozor iqtisodiyoti sharoitida tadbirkorlik quyidagi vazifalarni amalga oshira olishi bilan ahamiyatlidir:

- bozor iqtisodiyotiga kerakli bo'lgan moyillikni beradi;
- aholining moliyaviy va ishlab chiqarish resurslarini yo'naltiradi (mehnat va xomashyo resurslari);
- raqobat muhitini yaratishda hissa qo'shadi;
- ilmiy-texnik taraqqiyotning eng zarur yo'nalishlari bo'yicha taraqqiyotni amalga oshiradi; □ bandlik muammosini hal qiladi;
- ijtimoiy zo'riqishni yumshatadi va bozor munosabatlarini demokratlashtiradi;
- ko'pgina insonlarda o'z ijodiy imkoniyatlarini ochishda rag'bat yaratadi;
- aholining ijtimoiy himoyalangan guruhlarini mehnatidan foydalaniladi;
- yosh kadrlarni malakasini oshiradi va ishlab chiqarishdagi tajribasini ortiradi.

Shundan kelib chiqib, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish respublikamizda keng ko'lamli islohotlar va modernizatsiya yo'lini izchil davom ettirishda asosiy yo'nalishlaridan biri bo'lib qolmoqda. Bunda, ayniqsa qishloq xo'jaligiga berilayotgan e'tiborni misol keltirishimiz mumkin.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning mamlakat ijtimoiy – iqtisodiy rivojlanishidagi o'rni va amaliyoti bu soha tomonidan amalga oshiriluvchi vazifalar orqali namoyon bo'ladi. Bunday vazifalarning turli – tumanligi esa kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sohasining jahondagi barcha mamlakatlarda uchun ham, o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lgan alohida bir mamlakat uchun ham qandaydir darajada ahamiyat kasb etishidan darak beradi. Prezidentimiz bu borada konstitutsiyamizning 18 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruzasida quyidagilarni takidlagan edi: “Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning izchil rivojlanib borishi ta'minlash orqali biz mamlakatimizda jamiyatimizning ijtimoiy-siyosiy tayanchi va poydevori bo'lgan o'rta sinfning shakillanishiga va uning tobora mustahkam bo'lib borishiga erishmoqdamiz”. Barchamizga ayonki, aynan ana shu ijtimoiy qatlam – ya'ni o'rta sinf yurtimizda amalga oshirayotgan islohotlarimizni yanada chuqurlashtirishdan, mamlakatimizning izchil va barqaror rivojlanishidan eng ko'p mafaatlidir. Shu bois kichik biznes va xususiy tadbirkorlik bugungi kunda jamiyatimizdagi ijtimoiy va siyosiy barqarorlikning kafolati va tayanchiga, yurtimizning taraqqiyot yo'lidan faol harakatlantiradigan kuchga aylanib bormoqda. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning iqtisodiyotdagi ahamiyati to'g'risida so'z yuritilganda, eng avvalo, uning istemol bozoridagi muvozanatni ta'minlash vazifasini ta'kidlash lozim. Uzoq yillik sobiq rejali iqtisodiyot tajribasidan ma'lumki, o'ta darajada yiriklashgan ishlab chiqarish ehtiyojlar va talab tuzilishidagi o'zgarishlarga qiyin moslashuvchan, harakatchanlik borasida o'ta sust hisoblanadi. Bundan farqli o'laroq, kichik

biznes va xususiy tadbirkorlik iqtisodiyotning eng moslanuvchan, o'zgarib turuvchi talablariga tez javob beruvchi sohasi hisoblanib, turli ehtiyojlardan kelib chiqqan holda, istemolchi uchun zarur bo'lgan mahsulot va xizmatni yetkazib berish muammosini zudlik bilan hal etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. NURILLAEV X. N. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
2. sub'ektlarining investitsiya loyihalarini moliyalashtirish amaliyotini takomillashtirish masalalar. Toshkent – 2018 y.
3. Qosimova M.S., Samadov A.N. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik. T.: TDIU, 2010 y. 284 b.
4. 14. Mamatov B.S., Xujamkulov D.Y., Nurbekov O.Sh. Investitsiyalarni

